

Langvarig fravær i privat grunnskole og ansvaret til kommunen

Skolens styre har ansvar for å melde fra til kommunen dersom privatskolen har elever med langvarig fravær uten lovlig grunn.

Denne tolkningsuttalelsen ble lagt ut på udir.no 4. mars 2024.

TOLKNINGSUTTALELSE | 17.11.2023

Gjelder

- [Privatskolelova - § 3-2 Rett og plikt til opplæring](#)
- [Privatskolelova - § 3-3 Skolegangen](#)
- [Privatskolelova - § 5-2 Styret sine oppgaver](#)

Vi har fått henvendelse fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark om langvarig fravær i privat grunnskole og ansvaret til kommunen. Statsforvalteren viser til at Udir jobber med et større arbeid om fravær i skolen og ber om at deres problemstillinger tas med i dette. Udir har oversendt [Anbefalinger til veien videre](#) til Kunnskapsdepartementet, men vi tar med oss innspillet om at samarbeidet mellom kommuner og private skoler bør inngå i videre arbeid om dette temaet.

I oversendelsen fra Udir til KD står det bl.a.:

«Det er skoleeier som er ansvarlig for at elever med høyt eller bekymringsfullt skolefravær blir fulgt opp. Udir anbefaler likevel at nasjonale myndigheter gir tydeligere faglige råd for å sette skoleeier og skolene i stand til å jobbe forebyggende og følge opp fravær systematisk. På kort sikt vil direktoratet videreutvikle eksisterende støtteressurser og nasjonale kvalitetsutviklingsverktøy.»

Videre framgår det:

«Bekymringsfullt fravær er komplekst og kan ikke løses av skolen alene. Direktoratet mener derfor det er nødvendig å styrke kompetanse og kapasitet for å mobilisere laget rundt barn og unge. Laget rundt er helt sentralt for å kunne få til skreddersømmen som det er behov for i saker med bekymringsfullt fravær. Kommunene må tilbys veiledning og støtte til å utvikle og gjennomføre god praksis i dette arbeidet.»

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark viser i sin henvendelse til bestemmelsene om styrets ansvar i privatskoleloven § 5-2 og tilhørende forarbeider, samt det som står om gjeldene regelverk i Prop. 57 L (2022-2023) om ny opplæringslov. Styret har et ansvar for å melde fra til kommunen dersom privatskolen har elever med langvarig fravær, jf. privatskoleloven § 5-2 andre ledd bokstav a. Dette har sammenheng med at kommunen har det overordnede ansvaret for å gi grunnskoleopplæring til alle elever som er bosatt i kommunen, jf. Ot.prp.nr.33 (2002-2003).

Fra Ot.prp.nr.33 (2002-2003) viser Statsforvalteren til at det bl.a. står at

«Elevar som over lengre tid ikkje møter fram på skolen, kan reknast som å ha slutta ved den frittstående grunnskolen.»

Statsforvalteren stiller videre følgende spørsmål:

- Hvordan skal formuleringene om «å melde fra til kommunen» og «regnes som å ha slutta» i forarbeidene forstås og praktiseres?
- Selv om en privatskole følger opp elever, og setter inn ulike tilretteleggingstiltak for få elevene tilbake på skolen, vil det naturlig nok kunne gå litt tid. Hvor langt strekker privatskolens ansvar seg for å tilrettelegge, hvor går grensen for når elever kan regnes som å ha slutta ved den frittstående grunnskolen, og når skal kommunen ta over?
- Er elever med langvarig fravær i grunnskolen tilskuddsberettiget, jf. det som framkommer av Ot.prp.nr.33 (2002-2003)?

Statsforvalteren skriver at dette er grenser som de håper kan belyses i et større arbeid om fravær. I mange tilfeller vil spørsmålene som de beskriver være avhengig av at det gjøres individuelle vurderinger i den enkelte sak. Vi viser her likevel til noen avklaringer, veiledninger og tolkninger som kan være til nytte når statsforvalter veileder skoler om spørsmålene over.

«Å melde fra til kommunen»

Kommunen har det overordnede ansvaret for å gi grunnskoleopplæring til alle elever som er bosatt i kommunen. Elever som er tatt inn ved en privatskole oppfylder sin plikt til grunnskoleopplæring etter opplæringsloven § 2-1, jf. privatskoleloven § 3-2 første ledd. Privatskolene skal melde fra til kommunen om hvilke elever som blir tatt inn ved skolen, og skolen har ansvar for å melde fra til kommunen om elever

som uteblir fra undervisningen over tid, uten lovlig grunn. Å melde fra til kommunen må sees i sammenheng med at kommunen har det overordnede ansvaret for grunnskoleopplæringen for alle barna i kommunene. Skolens plikt til å melde fra til kommunen innebærer at skolen og elevens hjemkommune må ha nødvendig kontakt om den enkelte elev, slik at rett og plikt til grunnskoleopplæring for den enkelte elev blir ivaretatt.

«Elevar som over lengre tid ikkje møter fram på skolen, kan reknast som å ha slutta ved den frittstående grunnskolen»

Når en elev har fått plass ved en privatskole har eleven rett til å fullføre grunnskoleopplæringen ved den skolen, så lenge skolen er godkjent, jf. privatskoleloven § 3-3. Det vil være ulike årsaker til at en elev likevel slutter ved en privatskole, og i de aller fleste tilfeller vil det være klart for både foreldrene og skolen at eleven har sluttet. Det kan også være ulike årsaker til at elever ikke møter fram på skolen, uten at de har sluttet. Når elever er syke eller mottar spesialundervisning andre steder enn på skolen vil elevene fortsatt være elever ved privatskolen, selv om de ikke møter på skolen.

Når elever uteblir uten lovlig grunn kan det være vanskelig å avgjøre om, eller når, en elev har sluttet. Det er ikke regulert nærmere i lov og forskrift hvilket tidspunkt dette er, og må derfor sees i sammenheng med de øvrige kravene i regelverket, den enkelte sak og elevens beste. Vi har laget denne veilederen om oppfølging av barn som uteblir fra skolen uten grunn: Barn som ikke møter på skolen.

I tolkningsuttalelsen «Utskriving av elever i frittstående grunnskoler ved reiser til utlandet utover innvilget permisjon» viser vi til at det ikke er regler i privatskoleloven som eksplisitt fastsetter at en elev som bryter opplæringsplikten mister retten til skoleplass. Hvorvidt en elev kan miste sin skoleplass i privatskolen ved ugyldig fravær vil dermed i utgangspunktet måtte reguleres i kontrakten mellom skolen og foreldrene.

I Ot.prp.nr.37 (2006-2007) pkt. 17.5.4 står det blant annet at:

«... Departementet er oppteke av at skolane skal opptre på ein ryddig måte overfor elev/foreldre. I den samanheng bør det vere sjølvsagt at alle skolar har ein kontrakt som regulerer dei meir privatrettslege forhold som ikkje er regulerte i lova.»

En slik kontrakt kan innebære at skolen gis rett til å si opp en skoleplass dersom det foreligger f.eks. vesentlig betalingsmislighold eller ugyldig fravær utover det som fremgår av kontrakten.

Ansvar for tilrettelegging

Hvis en elev er lenge borte fra opplæringen, uten at eleven eller foreldrene har skyld i det, kan kommunen ha plikt til å til å gi eleven opplæring et annet sted enn på skolen, for eksempel hjemme hos eleven eller på en institusjon hvor eleven oppholder seg. Denne plikten henger sammen med barn og unges rett og plikt til

grunnskoleopplæring, og påligger slik vi ser det ikke en privatskole i samme utstrekning.

I vårt brev til Kunnskapsdepartementet om privatskoler og hjemmeundervisning har vi lagt til grunn at privatskolene ikke har samme plikt som kommunen til å gi opplæring i elevens hjem.

Kunnskapsdepartementet har sluttet seg til denne regelforståelsen og våre vurderinger. Samtidig understreker departementet betydningen av at hjemkommunen og privatskolen har en god kommunikasjon til det beste for eleven.

Elever og tilskudd

Private grunnskoler har rett til tilskudd for elever som er tatt inn og følger opplæringen ved skolen på tidspunktet for elevtelling, 1. oktober. Dette vil også inkludere elever som får opplæring andre steder enn på skolen, i tråd med vedtak om spesialundervisning.

I de tilfellene eleven har fått innvilget søknad om behandlingsreise utover makstiden for regelen om permisjon, har vi uttalt at eleven bør beholde skoleplassen sin, slik at eleven er sikret en plass når hen kommer tilbake til skolen hen var elev ved før behandlingsreisen. Se uttalelsen her: Om permisjon i forbindelse med behandlingsreise. Her mener vi at hensynet til barnets beste må tilsi at eleven ikke bør risikere å måtte gå på en annen skole når behandlingsoppholdet er over. Dette er også i tråd med vår forvaltningspraksis når det gjelder tilskudd til elever ved privatskoler som har vært på behandlingsreise. Her har direktoratet lagt til grunn at elever ved en privatskole som har vært på behandlingsreise i utlandet likevel skal være med i elevtellingen for tilskudd, selv om de var på behandlingsreise ved dato for elevtellingen.

Vår referanse: 2023/11037